

Олесь Гончар – митець сучасний

(100 років від дня народження письменника)

Олесь (Олександр) Гончар (ім'я при народженні – Біличенко Олександр Терентійович (03.04.1918 р. – 14 . 07.1995) – український письменник, літературний критик, громадський діяч. Перший лауреат республіканської премії імені Тараса Шевченка (1962), голова Співки письменників України (1959 – 1971), академік НАН України (1978), Герой України (2005, посмертно). Його твори відомі далеко за межами України, їх перекладено більш як 40 мовами світу, багато разів вони перевидавалися, завоювали широке коло шанувальників.

Народився в с. Ломівка на околиці Катеринослава (нині м. Дніпропетровськ). Після смерті матері малолітнього Сашка взяли на виховання дідусь з бабусяю у слободу Суху на Полтавщині. Там він ріс, там і пішов у школу. Дитячі роки його припали на добу українського національного відродження, юнацтво – на час, коли те відродження стало розстріляним. А ще був Голодомор. А далі юність – фронт, полон, знову фронт на який пішов добровольцем з третього курсу Харківського державного університету. Літературна доля почалася 1938 року з новели "Черешні цвітуть" – і з неї вперше білим цвітом глянула на нас Україна.

Оповідання й повісті почав друкувати ще до війни (зокрема, повість «Стокозове поле», 1941р.)

Перший роман Олесь Гончара «Прапороносці» увійшов в історію української літератури одразу ж після його публікації в журналі «Вітчизна» (1946 -1948 рр.).

Протягом 50-х років О. Гончар виступає з

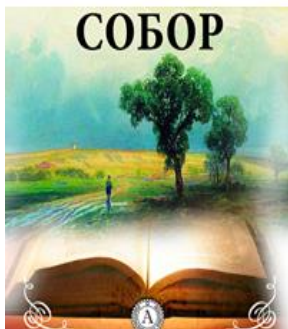

оповіданнями (збірки «Південь»(1951), «Новели» (1954), «Чарикомиші» (1958), «Маша з Верховини» (1959)), повістями «Микита Братусь» (1951), «Щоб світився вогник» (1955) та романами «Таврія» (1952) і «Перекоп» (1957).

Новим кроком у творчій еволюції письменника став роман «Людина і зброя» (1960) – Державна премія ім. Т. Г. Шевченка (1962) .

ОЛЕСЬ ГОНЧАР

Етапним для О. Гончара став роман «Собор» (1968).

Пізніше виходили романи «Циклон» (1970), «Берег любові» (1976),

«Твоя зоря» (1980), повість «Бригантина» (1973), новели «На косі», «Кресафт», «За мить щастя», «Геній в обмотках», «Ніч мужності», «Чорний Яр» (1986), а також - літературно-критичні та

публіцистичні статті, нариси, зібрані в книжках «Про наше письменство» (1972) і «Письменницькі роздуми» (1980), «Чим живемо» (1991).

Важливою творчою віхою став для Гончара роман «Собор» (1968), у якому письменник порушив проблеми духовності народу, збереження історичної пам'яті, пам'яток минулого. За це автор був підданий несправедливій критиці, а сам твір майже на двадцять років вилучили з літературного життя.

«Собори душ своїх бережіть, друзі... Собори душ!..» — найсвятіший заповіт Майстра українцям сущим і їхнім нащадкам, йому хотілося, щоб юні відкривали в романі вічну зорю надії, черпали з нього енергію творення нової України. Він наголошує, що межа між добром і злом, між людяністю і бездушністю проходить не по лінії "батьки-діти", а визначається найглибшими основами людської душі.

Українці мають зрозуміти, що Олесь Гончар навіть за радянської влади віддавав повністю себе та своє серце нашій країні. Він був зовсім неконфліктною, дипломатичною людиною, але завжди, на всіх посадах, відстоював незалежність України

Він — воістину національний письменник. «Талант виростає з нації, як та квітка зі стебла, тому відірвати свою долю від долі нації — означає загинути», — ділився роздумами письменник, він умів в океані рідної мови знаходити слова, які несуть в собі код нації. Гончар був поборником суверенної України, захисником рідної мови і культури, людиною, яка повернула нас до історичного коріння, і свято шанувала свої.

Підготувала Руслана Ониськів
провідний бібліограф